

Prognozy dyrektorów finansowych dla Polski - wyniki CFO Survey 2015 H1 Wzrost i stabilność na tle kryzysu greckiego?

Krzysztof Pniewski, Partner w Dziale Konsultingu, Deloitte

Irena Pichola, Partner w Dziale Konsultingu, Deloitte

Spis treści

Prognozy CFO dla Polski na rok 2015

- O badaniu 3
- Ocena obecnej sytuacji makroekonomicznej 5
- Prognozy CFO na 12 miesięcy:
  - Główne zagrożenia 10
  - Priorytety strategiczne 11
  - Finansowanie i koszty długu 12 - 14
  - Apetyt na akwizycje 15
  - Raportowanie danych pozafinansowych 16 - 17
  - Sytuacja na rynku pracy 18
- Średnioterminowe prognozy CFO 19
- Kierunki działań dla nowego rządu wg CFO 20
- Podsumowanie 21

O badaniu

CFO Survey 2015H1

- Deloitte CFO Survey to przeprowadzane cyklicznie przez Deloitte Polska badanie opinii dyrektorów finansowych (CFO).
- Najnowsza (VIII) edycja badania Deloitte CFO Survey zrealizowana została na przełomie maja i czerwca 2015 roku przy udziale ponad 60 CFO z Polski.
- Badanie prowadzone jest przy wykorzystaniu anonimowej ankiety internetowej opartej na platformie Deloitte Dex, gwarantującej zachowanie poufności danych.
- Wyniki poprzedniej edycji badania zostały opublikowane w styczniu 2015 roku.
- Podobne badania cykliczne prowadzone są przez firmę Deloitte na całym świecie.

O badaniu

Dlaczego analiza opinii CFO jest istotna?

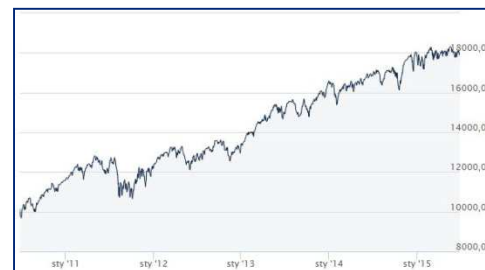
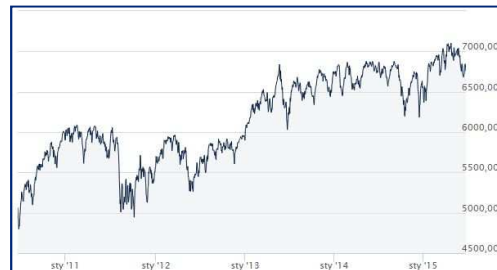
- Deloitte CFO Survey jest jednym z niewielu dostępnych badań opinii CFO w Polsce i przedstawia unikalną perspektywę dyrektorów finansowych.
- CFO mają własny punkt widzenia i odrębną ocenę sytuacji gospodarczej oraz perspektyw swoich przedsiębiorstw i branży.
- CFO są zainteresowani opinią i priorytetami innych CFO.
- Opinie CFO mogą uzupełnić perspektywę dostarczaną przez analityków rynkowych:
  - Opinia publiczna otrzymuje od analityków szereg informacji o trendach i prognozach.
  - CFO odpowiadają bezpośrednio za sytuację finansową i decyzje inwestycyjne w swoich firmach, mają też bezpośrednią styczność z warunkami rynkowymi (takimi jak np. dostępność finansowania) – są praktykami, których opinie oraz doświadczenia mogą być odmienne niż oceny analityków.
  - Perspektywa CFO jest warta szczególnej uwagi, gdyż grupa ta gruntownie zna sytuację wewnętrzną (wyniki, strategie i prognozy finansowe) oraz zewnętrzną (perspektywę banków i analityków bankowych, perspektywę inwestorów i analityków inwestycyjnych) swoich firm.
  - Opinie CFO mogą dać dodatkową perspektywę, wskazującą jak ocena gospodarki przekłada się na strategie przedsiębiorstw.

Global CFO Signals

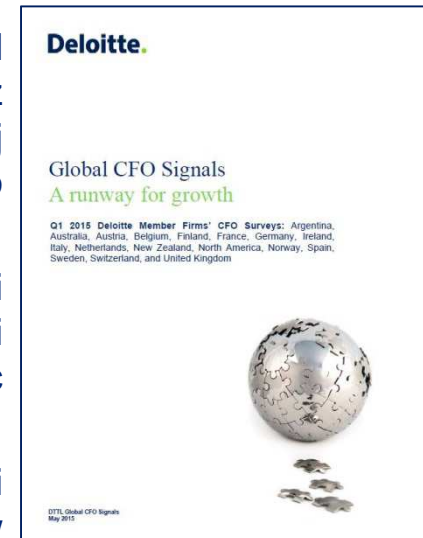
Powrót optymizmu

- Raport Deloitte „Global CFO Signals 2015 Q1” - podsumowujący opinie dyrektorów finansowych na całym świecie - pokazuje, że poziom optymizmu CFO jest na wysokim poziomie, co więcej wśród tej grupy rośnie apetyt na ryzyko.
- Apetyt na ryzyko w Wielkiej Brytanii utrzymuje się na bardzo wysokim, ale najniższym od dwóch lat poziomie 51%. Z kolei w Szwajcarii jest on najwyższy w całej historii badania (aż 47%). Wskaźnik w Niemczech wzrósł do niemal 33% (najwyższy od 3 lat), ale w sąsiedniej Austrii obawy związane z dodatkowymi regulacjami obniżyły apetyt do nienotowanego wcześniej poziomu 11%.
- Poziom niepewności gwałtownie wzrósł w Szwajcarii (do 80% z 50% w poprzedniej edycji badania), natomiast nieznacznie spadł w Niemczech (do 35%). Poczucie niepewności słabnie także w krajach PIGS np. we Włoszech oraz Irlandii (w tej ostatniej niepewność spadła z 55% w poprzednim kwartale do 9% w najnowszym badaniu).
- W wielu krajach widoczny jest optymizm w odniesieniu do prognozowanych przychodów i zysków. Wzrostu przychodów w tym roku oczekuje około 82% dyrektorów finansowych w Wielkiej Brytanii i we Włoszech oraz 79% w Australii. Tempa wzrostu na poziomie 4-6% rocznie spodziewają się CFO w Szwecji, z kolei na pozytywne perspektywy dotyczące marż wskazują wyniki badania m.in. w Finlandii (65%) oraz Belgii (62%).
- Umacniający się frank zmusił respondentów ze Szwajcarii do rewizji wcześniejszego optymizmu: tylko 17% firm oczekuje wzrostu przychodów, a wiele musi liczyć się ze spadkiem marż.

5-letnie notowania indeksów zagranicznych, w kolejności: DAX, FTSE, DJI

Źródło: portal Bankier.pl

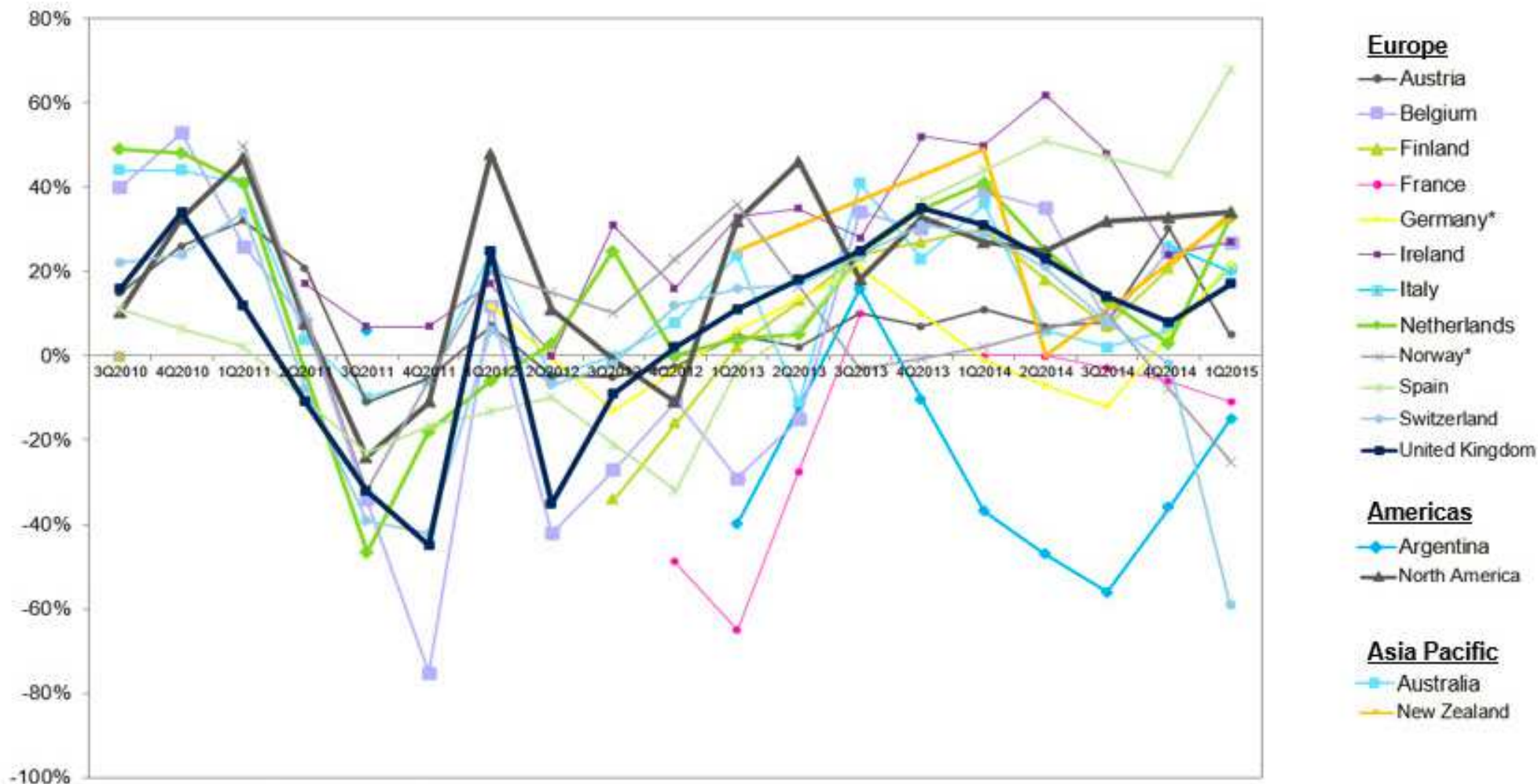

Cały raport można znaleźć na globalnej stronie Deloitte: [Global CFO Signals 2015 Q1](#)

Global CFO Signals

Powrót optymizmu poza Szwajcarią, Norwegią i Francją

Zmiana wskaźnika optymizmu netto wśród dyrektorów finansowych na świecie w - Q1 2015

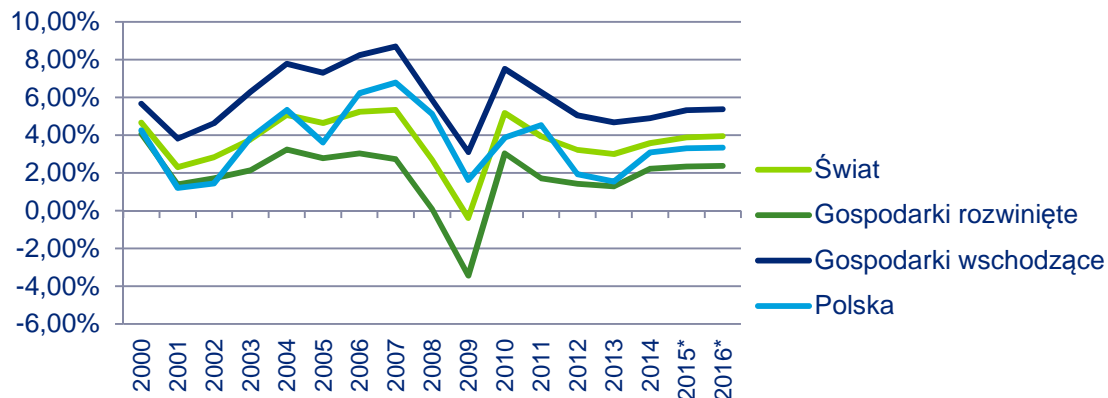
*A trend line has been plotted for this country as the survey is conducted on a semi-annual or annual basis.

Please note that the surveys conducted vary in timing, sample size and demographic of respondents. As such, these survey responses may not be a statistically accurate representation of the countries / regions identified. Please refer to the end of this publication for information on the scope and survey demographics for each participating survey.

Tło makroekonomiczne

Wykres 1. Wzrost PKB na Świecie

Wzrost PKB wg MFW

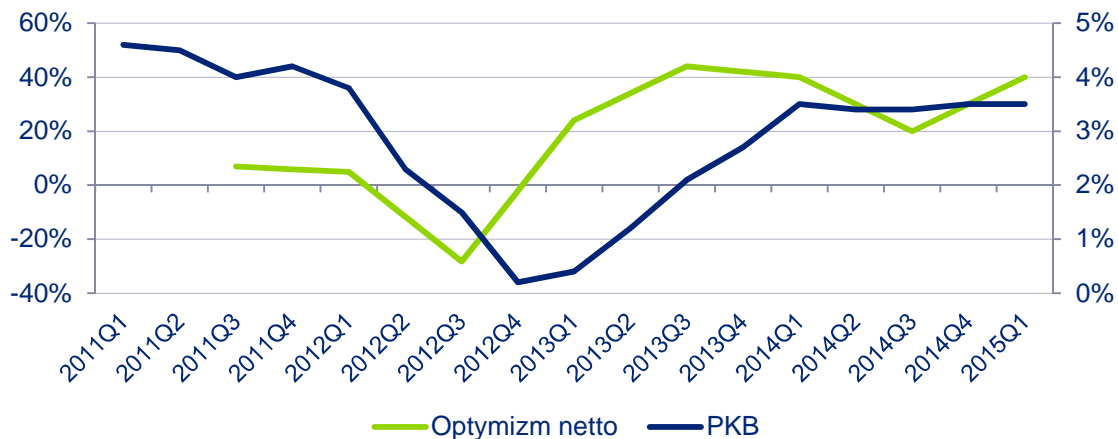

* Prognoza MFW

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych z WEO, MFW

Wykres 2. Optymizm CFO a PKB

Czy CFO dobrze przewidują zmiany we wzroście PKB?

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych z GUS

- Prognozy Międzynarodowego Funduszu Walutowego dla świata i dla Polski są pozytywne – wzmocnienie wzrostu. Polska jednak od kilku lat rozwija się nieco wolniej niż wynosi średnia światowa.
- Międzynarodowy Fundusz Walutowy prognozuje następujące wzrosty PKB w 2016 roku:
  - Świat – 4,0%,
  - Gospodarki rozwinięte – 2,4%,
  - Gospodarki wschodzące – 5,4%,
  - Polska – 3,4%.
- Historycznie obserwujemy istotną korelację pomiędzy optymizmem CFO a wzrostem PKB w Polsce.
- Stabilizacja poziomu optymizmu CFO od 2014 roku miała odzwierciedlenie w ustaleniu się dynamiki PKB. Czy obecne odbicie zapowiada jej wzrost?
- Zapraszamy również do zapoznania się z raportem [Deloitte Global Economic Outlook Q2 2015](#)

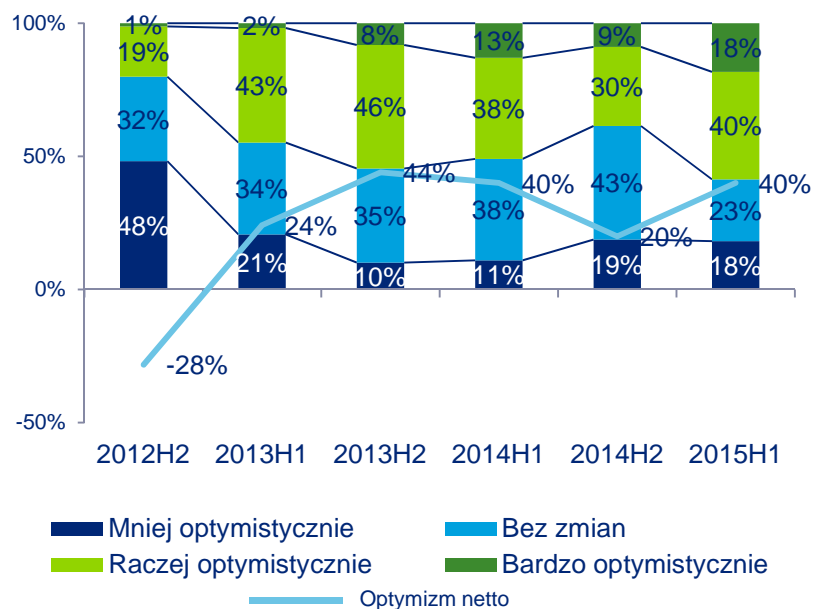
Otoczenie biznesowe - perspektywa CFO

Wyraźny powrót optymizmu i poczucia stabilizacji

- **Ocena perspektyw finansowych polskich przedsiębiorstw wskazuje na to, że polska gospodarka będzie się dalej rozwijać.** Aż 58% CFO uważa, że pespektywy finansowe ich przedsiębiorstw będą lepsze lub znacznie lepsze w najbliższej przyszłości. Optymizm netto, rozumiany jako odsetek osób wskazujących, że perspektywy finansowe ich firm są optymistyczne pomniejszony o odsetek wskazujących na pogorszenie sytuacji, powrócił na wysoki poziom +40% (+20% pół roku temu). Jednocześnie 18% CFO ocenia perspektywy finansowe swoich firm bardziej pesymistycznie w porównaniu do sytuacji sprzed 6 miesięcy.
- Na tle kryzysu greckiego polaryzacji ulega ocena niepewności gospodarczej: 63% CFO uważa, że poziom niepewności ekonomicznej jest niski (13%) lub przeciętny (50%). Jednocześnie jednak 10% uważa, że jest on bardzo wysoki. Zróżnicowanie ocen może wskazywać na niepewność co do oceny kryzysu greckiego.

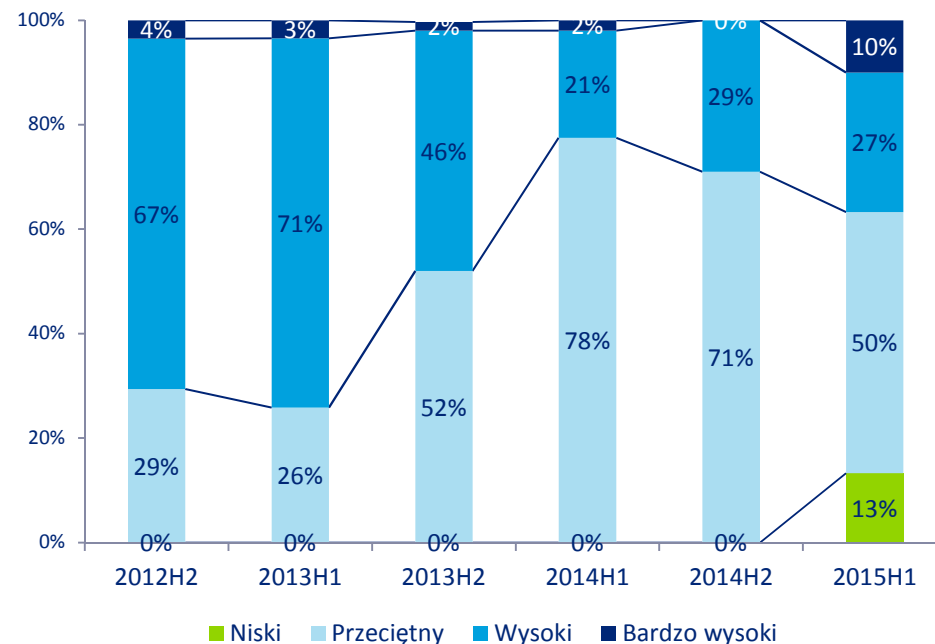
Wykres 3. Perspektywy finansowe

Perspektywy finansowe w porównaniu z sytuacją sprzed 6 miesięcy*

Wykres 4. Niepewność ekonomiczna

Ocena niepewności ekonomicznej przez CFO*

Tło makroekonomiczne

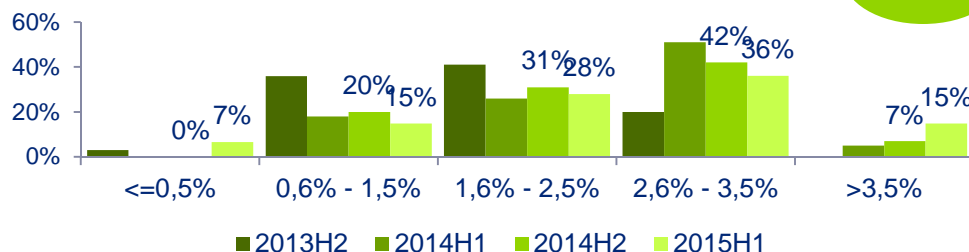
Stabilna prognoza gospodarcza niezależnie od kryzysu greckiego i wyborów

W prognozach makroekonomicznych polskich CFO widoczny jest najwyższy od dwóch lat poziom optymizmu:

- Ponad połowa CFO (51%) prognozuje wzrost PKB na poziomie ponad 2,6%, z czego 15% osób spodziewa się wzrostu na poziomie ponad 3,5%.
- Aż 61% badanych spodziewa się spadku bezrobocia, a dalsze 20% prognozuje, że utrzyma się on na obecnym poziomie.
- Jednocześnie oczekiwania inflacyjne są najniższe od trzech lat – 81% CFO prognozuje wzrost cen na poziomie poniżej 2%, a 98% poniżej 3%.
- 27% CFO przewiduje utrzymanie obecnego kursu EUR/PLN (przedział 4,10 – 4,19 PLN), z kolei aż 63% przewiduje jego spadek – do poziomu 4,00 – 4,09 PLN lub niższego.
- Na prognozy te może jednak wpłynąć rosnąca niepewność co do pozostania Grecji w strefie Euro.

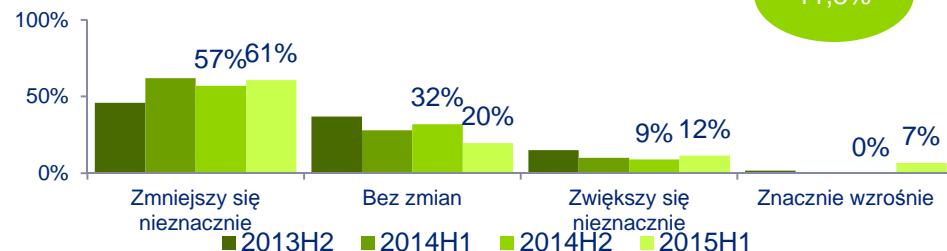
Wykres 5. Prognoza PKB

Jaka zadaniem CFO będzie dynamika PKB?

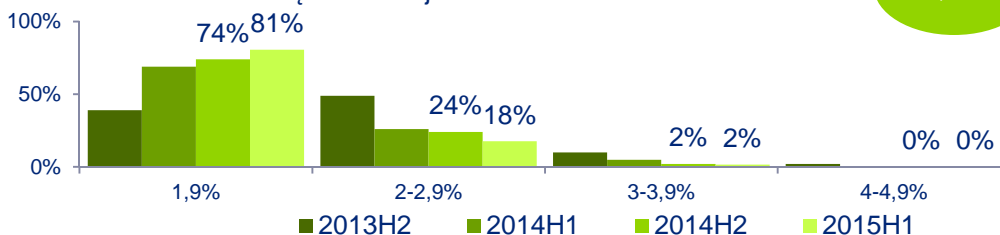
Wykres 6. Prognoza bezrobocia

Jaka zadaniem CFO będzie stopa bezrobocia?

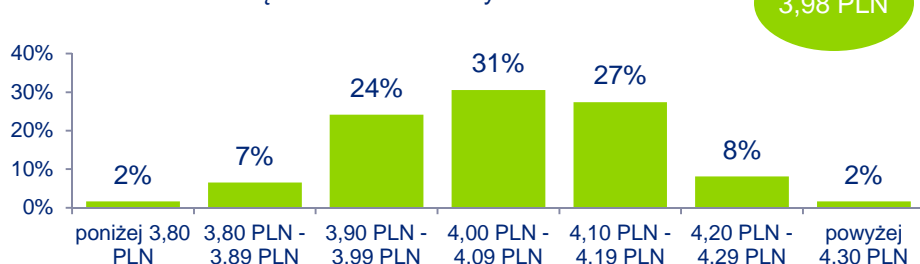
Wykres 7. Prognoza inflacji

Jaka zadaniem CFO będzie inflacja?

Wykres 8. Prognoza kursu walutowego

Jaki zadaniem CFO będzie kurs walutowy?

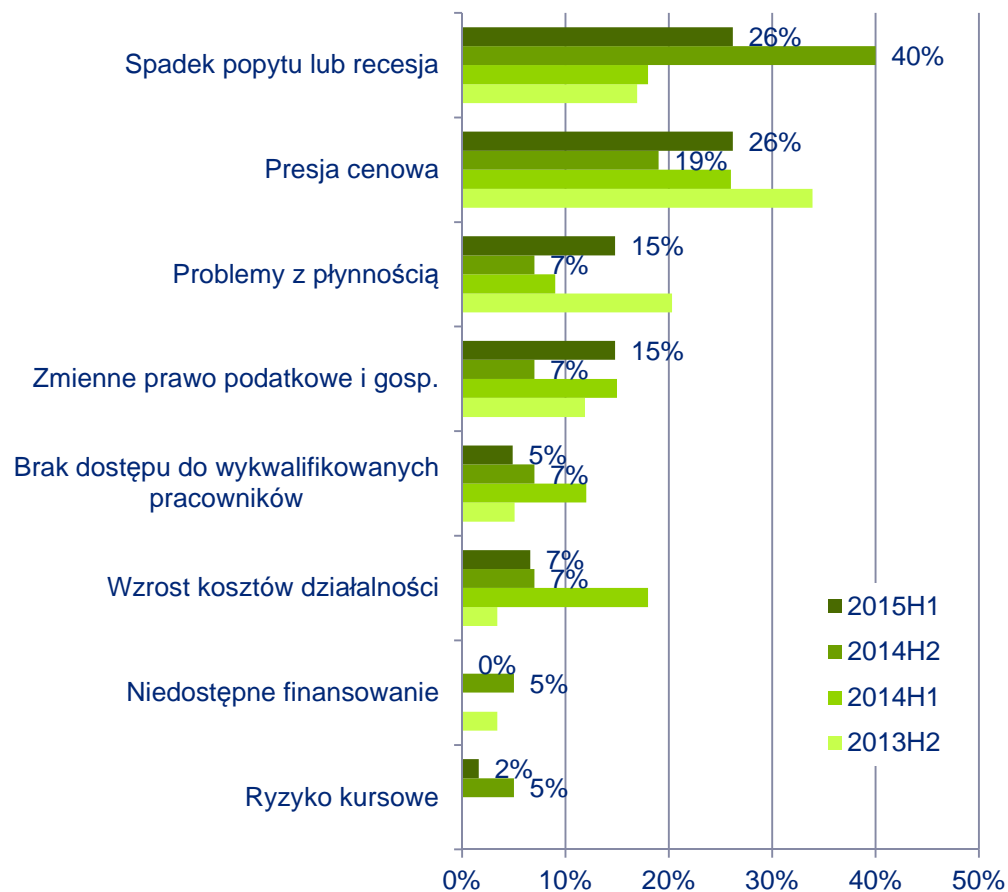
Główne zagrożenia dostrzegane przez CFO

Presja cenowa i spadek popytu największymi czynnikami ryzyka

- Ryzyko spadku popytu oraz presja cenowa zostały wskazane jako dwa największe ryzyka dla prowadzenia działalności (wskazało na nie po 26% CFO). Spadek popytu martwi jednak mniej dyrektorów finansowych niż pół roku temu. Rośnie natomiast znaczenie walki konkurencyjnej i presji cenowej.
- Duże wzrosty zanotowały również dwie inne kategorie ryzyka (po 15% wskazań):
  - Problemy z płynnością i to pomimo braku trudności w dostępie do finansowania (żaden CFO nie wskazał tego ryzyka za istotne),
  - Zmienne prawo podatkowe i gospodarcze - 15% firm uważa, że ostatnie, a prawdopodobnie jeszcze bardziej nadchodzące, zmiany mogą nieść ze sobą duże ryzyko.

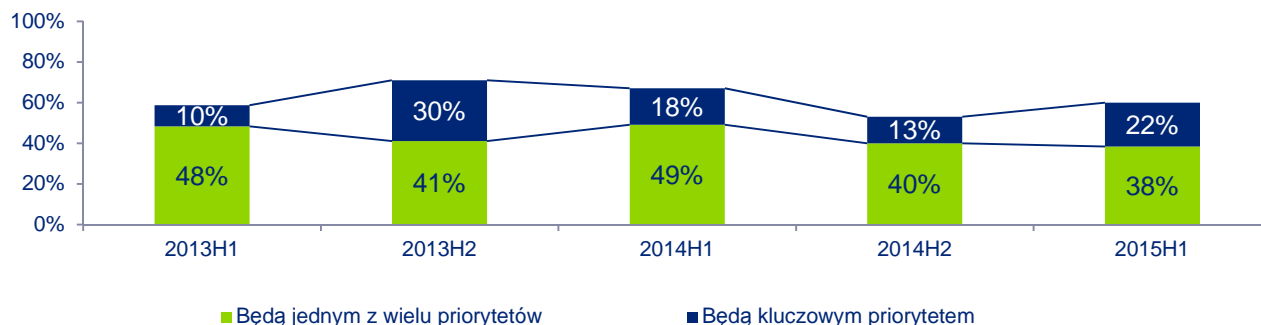
Wykres 9. Ryzyko

Jakie czynniki ryzyka CFO postrzegają za najistotniejsze?

Wykres 10. Restrukturyzacja jako priorytet

W jakim stopniu restrukturyzacja będzie priorytetem w najbliższym roku?

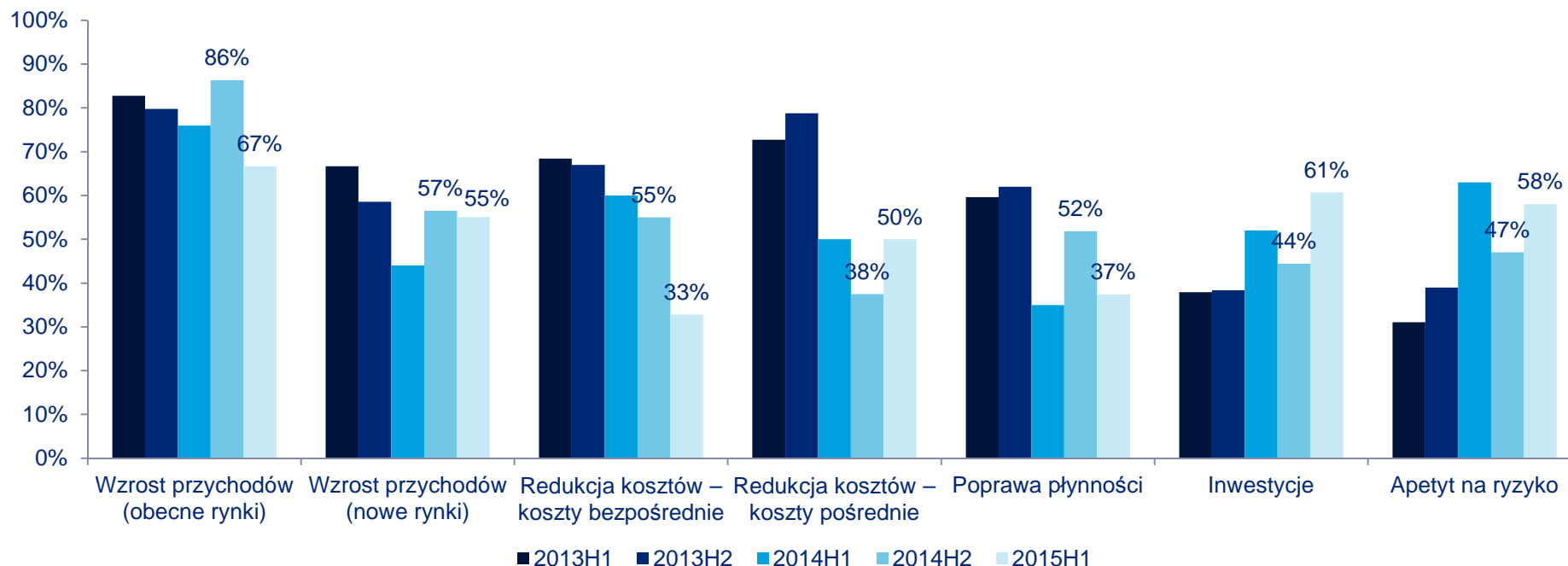
Priorytety CFO w Polsce

Znacząco rośnie apetyt na ryzyko i inwestycje

- Najwyższym priorytetem polskich firm pozostaje wzrost przychodów na obecnych rynkach (wskazało na nie 67% CFO) i nowych rynkach (55%).
- Znacząco rośnie znaczenie inwestycji (priorytet dla 61% CFO) oraz apetyt na ryzyko (58% respondentów uważa, że obecnie jest dobry czas na podejmowanie większego ryzyka). Wskazują one na znaczącą i trwałą poprawę koniunktury w Polsce.
- Wzrasta również nacisk na obniżenie kosztów pośrednich (50%).

Wykres 11. Priorytety CFO

Jak zmieniły się priorytety CFO wraz ze wzrostem apetytu na ryzyko

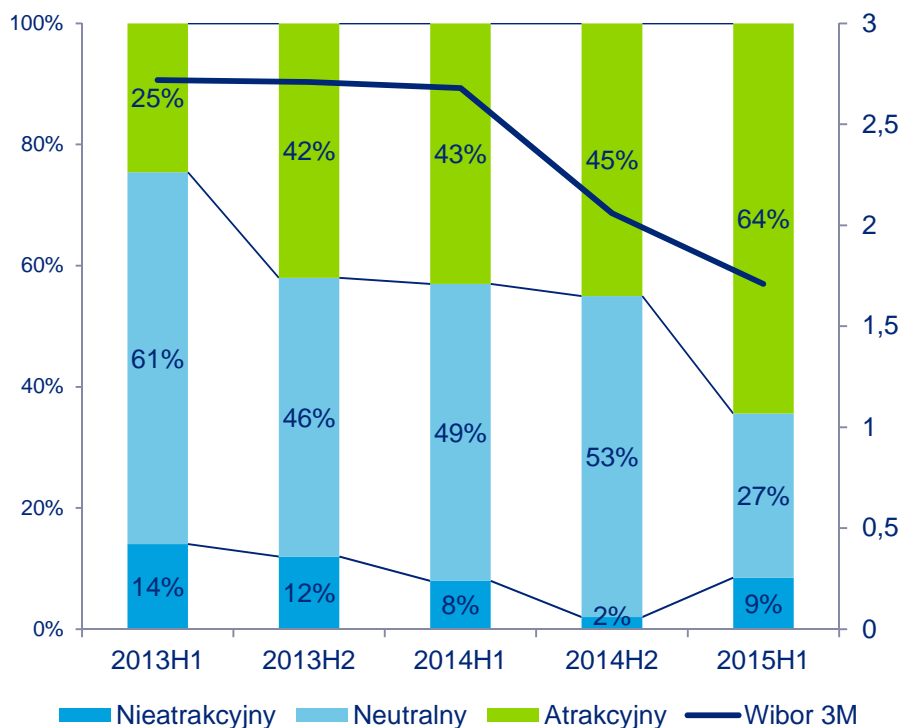
Prognozy CFO dla Polski

Finansowanie – kredyty bardzo atrakcyjne i dostępne

- Rynek finansowania kredytem jest oceniany najlepiej od kilku lat. Kredyt jako źródło finansowania jest atrakcyjny dla aż 64% badanych CFO. Jest to istotny wzrost w porównaniu do poprzedniej edycji badania.
- Kredyty są łatwo dostępne dla 37% CFO. Grupa dla której pozostają trudno dostępne jest znacznie mniejsza (5% respondentów).
- Atrakcyjność i dobra dostępność kredytów obniżają zainteresowanie CFO finansowaniem poprzez emisję akcji.

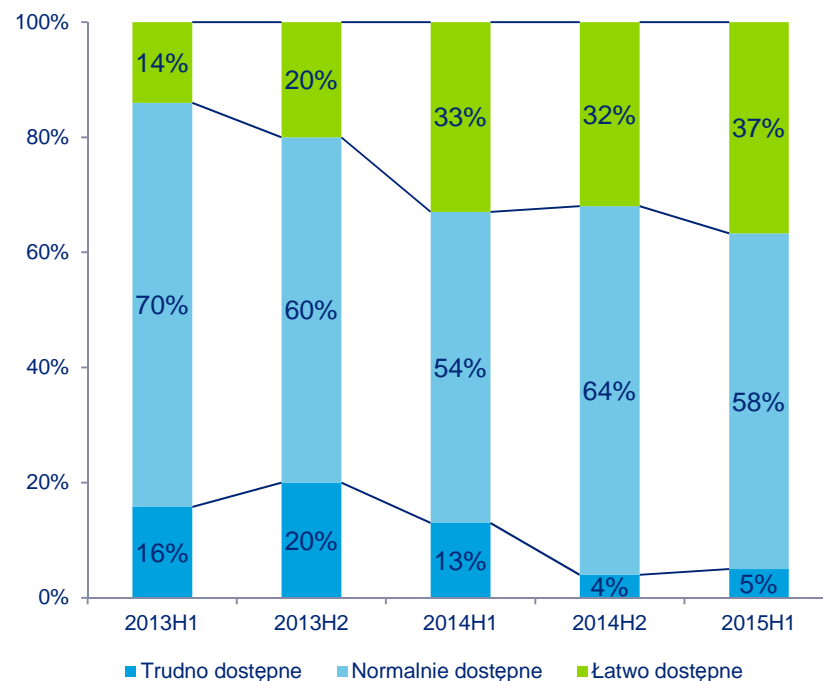
Wykres 12. Atrakcyjność kredytów

Jaka jest atrakcyjność kredytu jako źródła finansowania?

Wykres 13. Dostępność kredytów

Jak CFO oceniają dostępność kredytów?

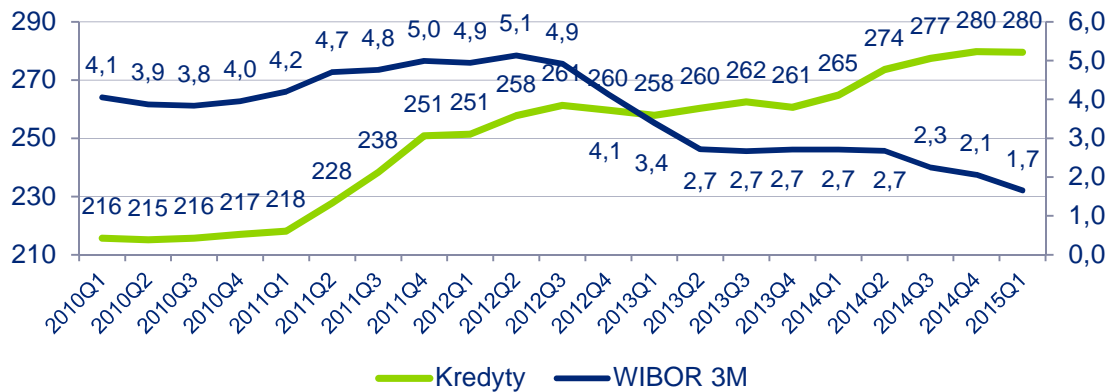
Prognozy CFO dla Polski

Poziom zadłużenia będzie wzrastał – dobre dla wzrostu i inwestycji warunki finansowania

- W ostatnich kwartałach stale poprawia się dostępność zewnętrznego finansowania dla przedsiębiorstw.
- Liczba CFO przewidujących wzrost poziomu zadłużenia jest dwukrotnie większa niż tych, którzy spodziewają się obniżenia tego poziomu.
- Maleje liczba CFO spodziewających się kolejnych obniżek kosztów finansowania (18%). Większość CFO (53%) przewiduje stabilizację kosztów finansowania na aktualnym poziomie. Najwyraźniej respondenci nie spodziewają się już dalszej obniżki stóp procentowych.

Wykres 15. Udzielone kredyty

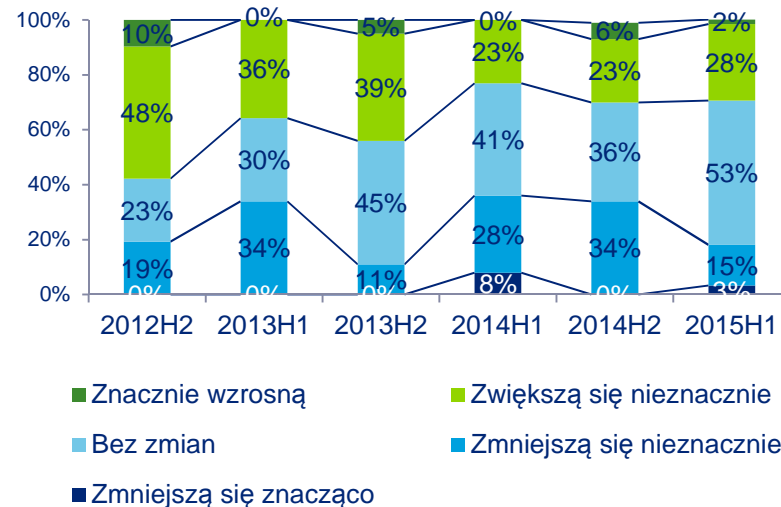
Wielkość należności banków od przedsiębiorstw

Źródło: należności banków od przedsiębiorstw – NBP z dnia 21.05.2015

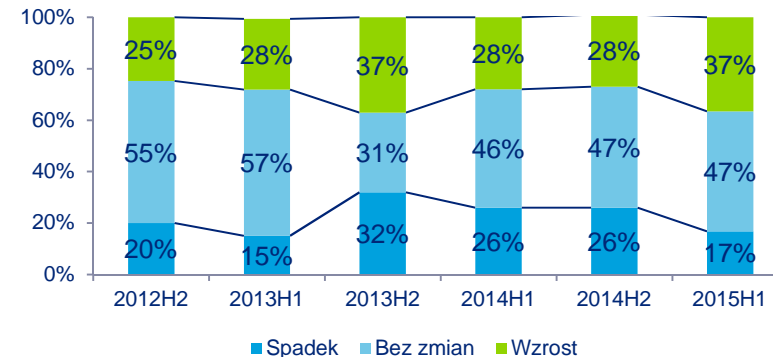
Wykres 14. Koszty finansowania

Prognozy zmiany kosztów finansowania w ciągu najbliższych 12 miesięcy

Wykres 16. Planowany poziom zadłużenia

Jaki jest planowany poziom zadłużenia w ciągu 12 miesięcy?

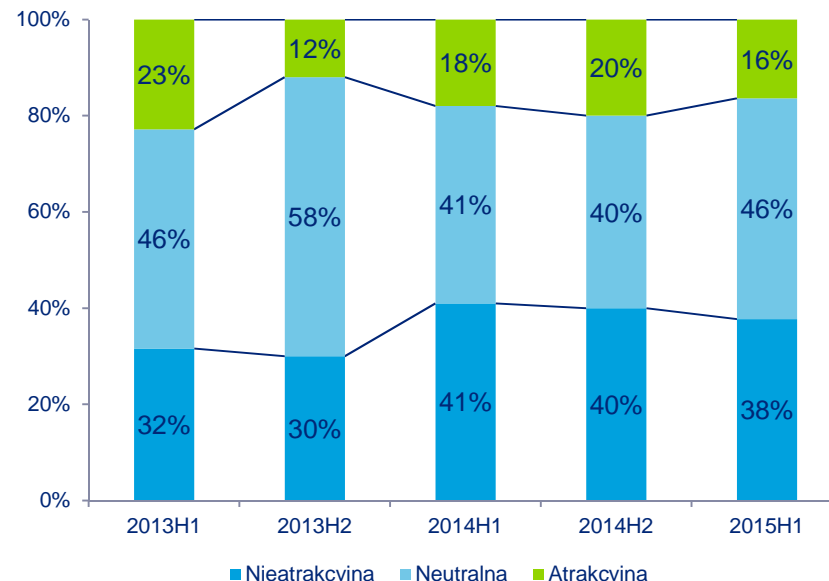
Prognozy CFO dla Polski

Ograniczona atrakcyjność kapitału

- W opinii CFO finansowanie kapitałem nadal nie stanowi atrakcyjnego źródła finansowania i jest stosowane dosyć rzadko.
- Konkurencja z atrakcyjnymi kredytami zmniejsza atrakcyjność podniesienia kapitału akcyjnego.
- Aktywność w zakresie IPO na Giełdzie Papierów Wartościowych utrzymuje się na znacząco niższym poziomie niż na rynkach europejskich, nieatrakcyjność emisji dla polskich CFO nie wskazuje na wzrost aktywności w najbliższej przyszłości.

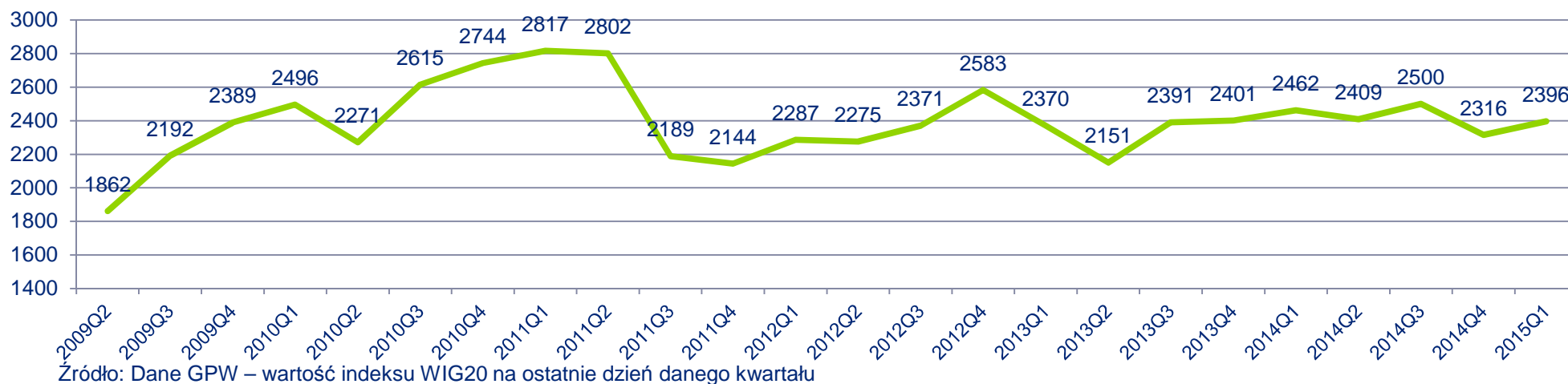
Wykres 17. Atrakcyjność emisji akcji

Jaka jest atrakcyjność emisji akcji jako źródła finansowania?

Wykres 18. WIG20

Sytuacja na giełdzie - indeks WIG20

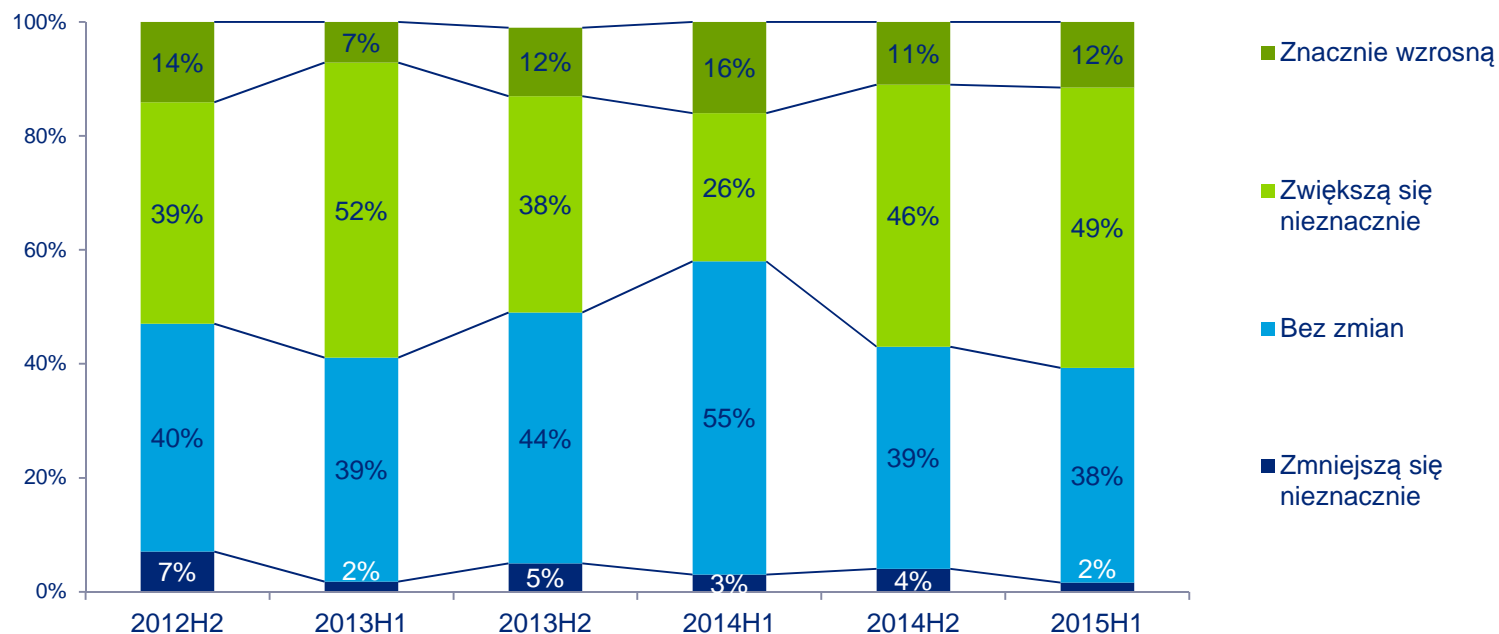

Prognozy CFO dla Polski

Intensywność M&A powoli rośnie

- 49% badanych dyrektorów finansowych prognozuje nieznaczny wzrost poziomu transakcji M&A w Polsce. Charakter prognozy pozostaje stabilny od dłuższego czasu i oznacza, że rynek M&A będzie się rozwijał powoli.

Wykres 19. Zmiana poziomu M&A w Polsce
Jakich zmian w poziomie fuzji i przejęć oczekują CFO?

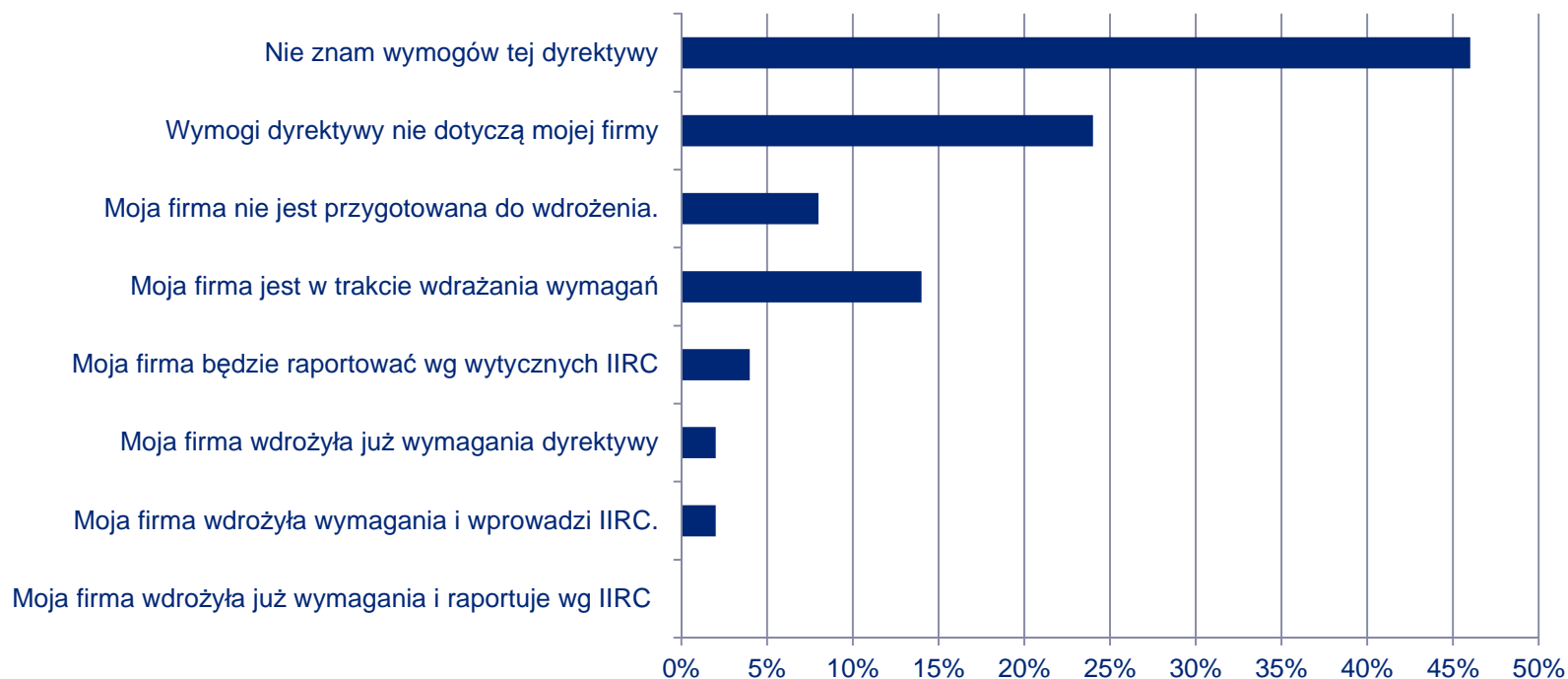

Wyzwania – nowe standardy raportowania

Dyrektywa 2014/95/UE – raportowanie danych pozafinansowych

- Biznes i CFO lubią stabilizację środowiska regulacyjnego. Wszelkie zmiany podatkowe i regulacyjne stanowią dużą trudność dla biznesu, nawet gdy są one korzystne.
- Obowiązek raportowania danych pozafinansowych oraz informacji dotyczących różnorodności zgodnie z Dyrektywą 2014/95/UE wejdzie w życie od 2017 r. i będzie dotyczył m.in. spółek giełdowych, banków i innych dużych jednostek zainteresowania publicznego w Polsce, które zatrudniają co najmniej 500 osób i mają sumę bilansową powyżej 20 mln EUR lub obroty netto powyżej 40 mln EUR.
- Sama świadomość zmian nie jest powszechna, a poziom zaawansowania wdrożenia niezbędnych zmian dla podmiotów objętych nowymi wymaganiami nie jest wysoki.

Wykres 20. Czy znają Państwo i czują się przygotowani do spełnienia wymagań nowej unijnej dyrektywy, która nałoży na duże firmy obowiązek raportowania danych pozafinansowych? (n=50)

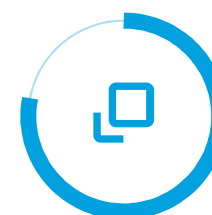

Wyzwania – nowe standardy raportowania

Dyrektywa 2014/95/UE – raportowanie danych pozafinansowych

- Nowy obowiązek sprawozdawczy obejmie co najmniej 300 największych firm w Polsce. Tylko nieliczne z nich są przygotowane na spełnienie tego wymogu. Co roku, ok. 40 organizacji różnej wielkości raportuje dane pozafinansowe, z czego 50% poddaje te raporty weryfikacji.
- Tymczasem:
  - opracowanie pierwszego raportu społecznego trwa średnio 6 miesięcy,
  - w proces raportowania pozafinansowego zgodny ze standardem GRI przeciętnie zaangażowanych jest ok. 50 osób.
- Raportowanie pozafinansowe pomoże firmom nie tylko sprostać nowym wymaganiom sprawozdawczym, ale przyniesie im też korzyści m.in. większe zaufanie ze strony inwestorów, lepsze zrozumienie modelu biznesowego, strategii i ryzyk oraz identyfikację nowych szans biznesowych.
- Pomoże również zrozumieć proces tworzenia wartości przez organizację, w czasach gdy aktywa niematerialne mają coraz bardziej kluczowe znaczenie:

78%

inwestorów stwierdza, że obecny poziom ujawniania informacji pozafinansowych przez spółki jest niewystarczający.

Opracowane na podstawie „What do investors expect from non-financial reporting?” Eurosif i ACCA, 2013. Badanie przeprowadzone wśród 94 inwestorów, analityków oraz przedstawicieli innych grup interesariuszy spośród 18 krajów.

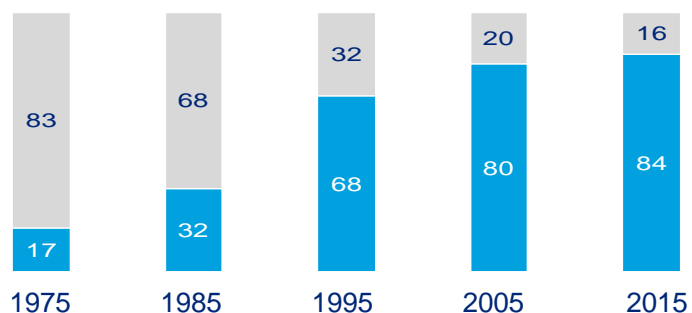

60%

dyrektorów finansowych dużych firm uważa, że wyzwania zrównoważonego rozwoju wpłyną na zmianę raportowania finansowego i weryfikacji.

Źródło: Deloitte „Sustainable Finance: The Risks and Opportunities that (Some) CFOs Are Overlooking” 2011

Rozkład oceny wartości rynkowej S&P 500 (%)

50-84%

aktywa niematerialne stanowią obecnie od 50 do 84% wartości przedsiębiorstwa

Źródło: Ocean Tomo; Components of S&P 500 Market Value; 2015

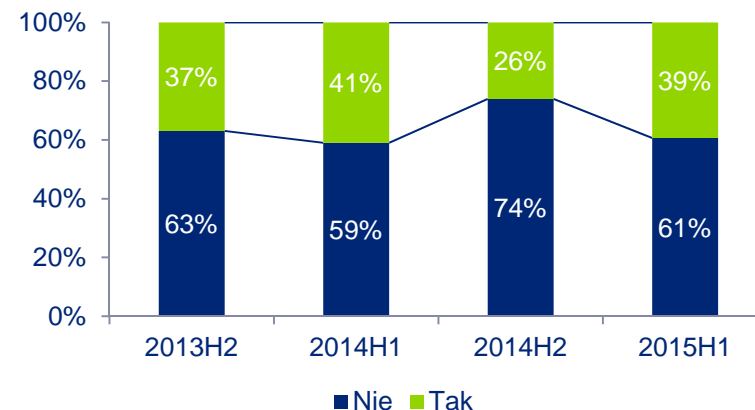
Wyzwania – dostęp do wykwalifikowanych pracowników

Rosną trudności ze znalezieniem młodych pracowników w obszarze finansów

- Do 39% wzrosła proporcja firm odczuwających trudności ze znalezieniem właściwych pracowników.
- Wśród poszukiwanych finansistów największy deficyt niezmiennie odczuwany jest na poziomie specjalistów średniego szczebla (41% firm). Pogłębia się – prawdopodobnie w związku z postępującymi zmianami demograficznymi – niedostępność pracowników niższego szczebla (wskazuje na nią już 29% CFO) oraz absolwentów (skok do 19% wskazań).

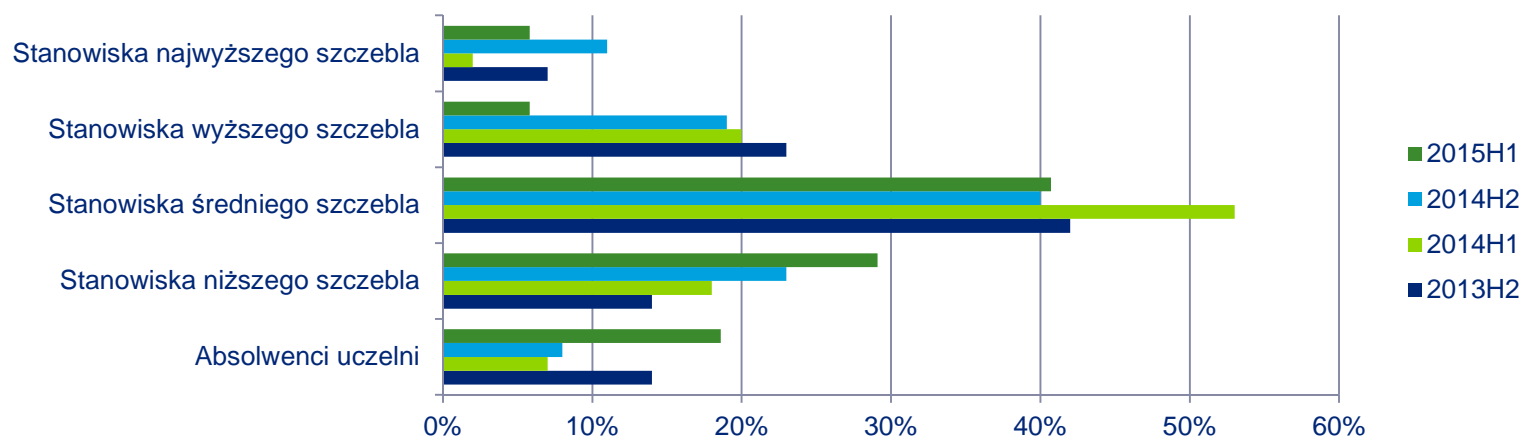
Wykres 21. Dostępność pracowników

Czy CFO spodziewają się trudności ze znalezieniem pracowników?

Wykres 22. Rynek pracy

Na jakich szczeblach mogą być trudności ze znalezieniem pracowników?

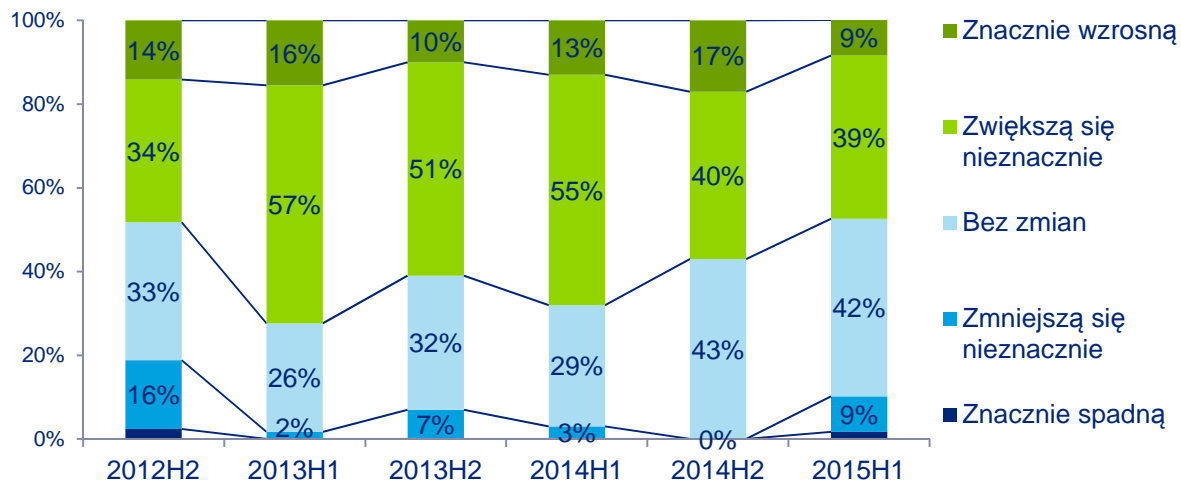
Prognozy CFO dla Polski

Pozytywne perspektywy długoterminowe – czy może być lepiej?

- Perspektywy długoterminowe dla sytuacji finansowej polskich przedsiębiorstw są nadal bardzo dobre. Czy może być jednak jeszcze lepiej? Nastroje dalszej poprawy lekko spadają – liczba CFO, którzy uważają, że możliwość obsługi zadłużenia ich przedsiębiorstw się poprawi spadła z 57% do 48% w tej edycji badania.

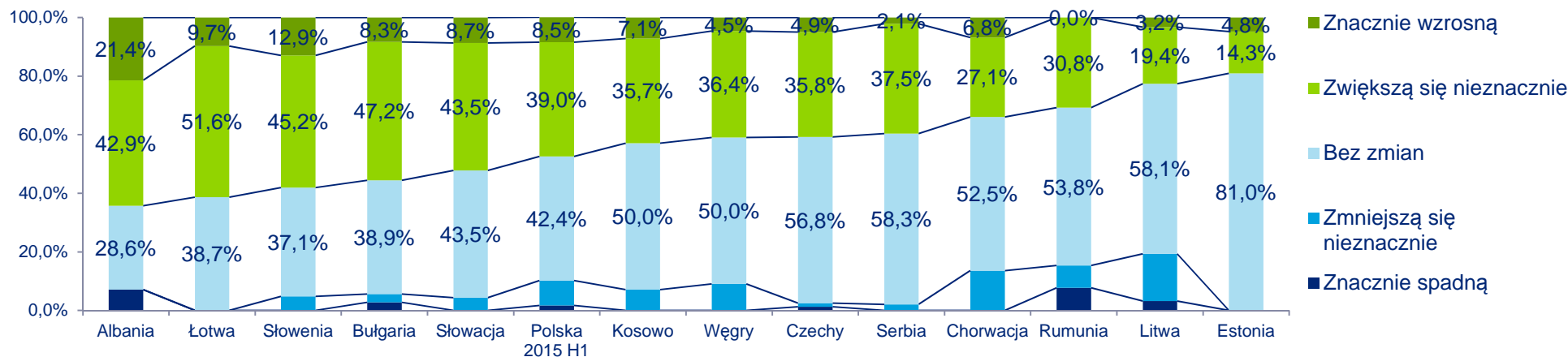
Wykres 23. Zdolność obsługi długu w Polsce

Ocena 3-letniej perspektywy możliwości obsługi zadłużenia w Polsce

Wykres 24. Zdolność obsługi długu w Europie środkowej

Ocena 3-letniej perspektywy możliwości obsługi zadłużenia w CE

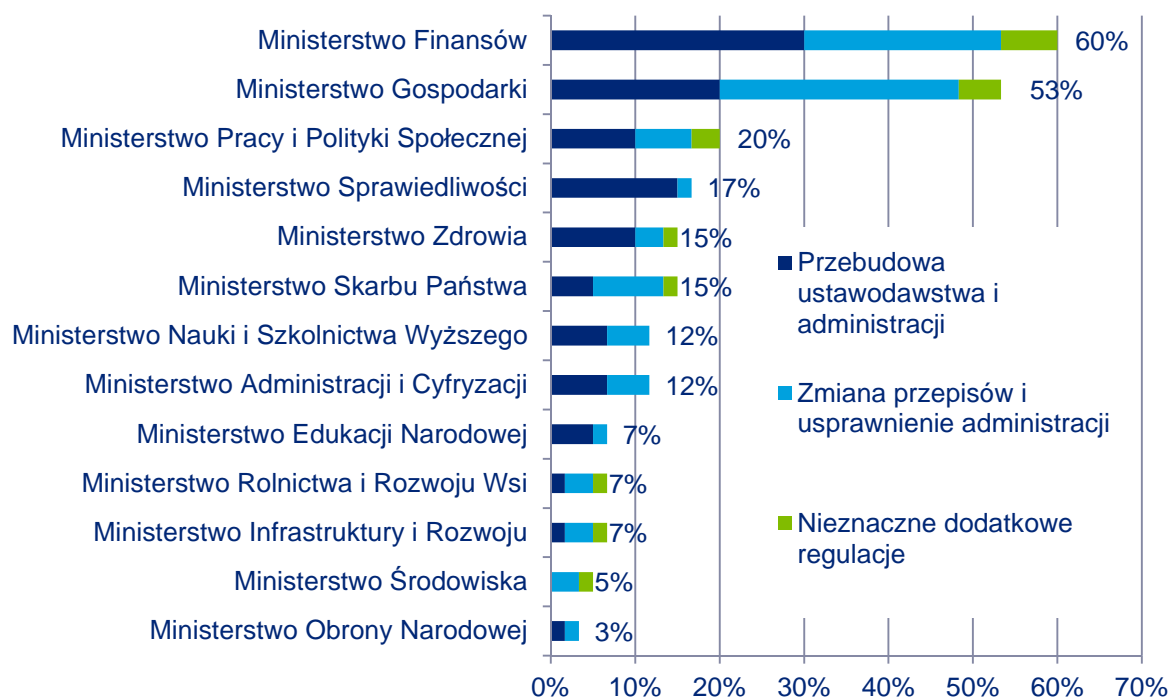
Źródło: Historyczne wyniki Deloitte CE CFO Survey 2014 H2

Priorytety CFO – kierunki działań dla nowego rządu

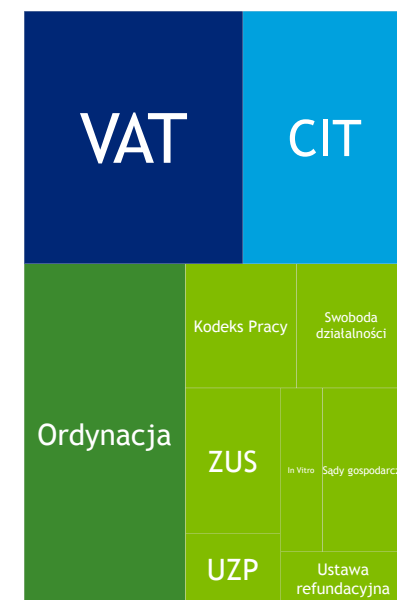
CFO oczekują istotnych ułatwień regulacyjnych i administracyjnych w sferze finansów i gospodarki

- Dyrektorzy finansowi mogli wskazać trzy obszary kompetencji, na których powinien skoncentrować się nowy rząd w roku 2016.
- Ponad połowa CFO wskazała, że rząd w roku 2016 powinien skoncentrować się na wprowadzeniu znaczących zmian przepisów i usprawnienia działania administracji w zakresach kompetencji Ministerstwa Finansów (ponad 50%) oraz Ministerstwa Gospodarki (niecałe 50%). W dalszej kolejności wskazano obszary Ministerstwa Pracy, Sprawiedliwości i Zdrowia.

Wykres 25. Jakie powinny być priorytety gospodarcze nowego rządu Rzeczypospolitej Polskiej uformowanego po wyborach parlamentarnych na jesieni 2015 roku, które ułatwiłyby działalność gospodarczą i stymulowały wzrost gospodarczy w Polsce?

Najczęściej wskazywane aspekty zmian (zbieżne ze wskazanymi w poprzednich edycjach badania CFO)

*Ministerstwa: Spraw Wewnętrznych, Spraw Zagranicznych, Sportu i Turystyki oraz Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie zostały wskazane jako priorytet przez żadnego z badanych CFO.

CFO Survey – wnioski dla Polski na rok 2015

Podsumowanie – wzrost i stabilność niezależnie od kryzysu greckiego?

- CFO wiarygodnie przewidują rzeczywistość gospodarczą polskiej gospodarki. Ich historyczna prognoza wzrostu PKB Polski na poziomie ok. 1,5% PKB w roku 2013 sprawdziła się. Na rok 2014 przewidywali wzrost PKB na poziomie około 3%.
- Prognozy dyrektorów finansowych uwzględniają ich ocenę kryzysu greckiego – badanie realizowane było na przełomie maja i czerwca 2015 roku. Na tym tle pojawiają się różnice oceny poziomu niepewności gospodarczej. O ile 63% dyrektorów uważa, że jest ona niska lub przeciętna to aż 37% uważa, że jest wysoka lub bardzo wysoka.
- Dyrektorzy finansowi przewidują, że problem grecki będzie raczej rozwiązany bez znaczącego negatywnego wpływu na gospodarkę Polski. Zdaniem dyrektorów finansowych w roku 2015 Polska będzie rozwijała się stabilnie na poziomie ponad 3%, utrzyma niską inflację (poniżej 2%) – 81% CFO, stabilny kurs walutowy (3,9 – 4,2 PLN/ EUR) – 82% ankietowanych i spadek bezrobocia (61%).
- Rośnie poziom optymizmu netto dyrektorów finansowych na świecie oraz w Polsce (z 20% pół roku temu do 40% obecnie). Oznacza to, że liczba firm, które wierzą, że ich perspektywy ekonomiczne w roku 2015 będą lepsze niż w roku 2014 jest większa. Historycznie zmiany tego optymizmu były prognostykiem zmian wzrostu PKB. Z tego względu CFO przewidują wzrost PKB Polski w roku 2015 na poziomie około 3% - nieco niższe od założeń Budżetu Państwa i oczekiwań analityków (85% dyrektorów przewiduje wzrost poniżej 3,5%).
- Znacząco rośnie apetyt na ryzyko (58% osób uważa obecny moment za dobry na jego podejmowanie) i znaczenie inwestycji jako priorytetu strategicznego (61% CFO wskazuje go jako priorytet na 2015 rok). Kluczowym priorytetem firm w Europie Środkowej w roku 2015 pozostaje wzrost przychodów (67%). Głównymi ryzykami w roku 2015 będą natomiast presja cenowa (26%) i spadek popytu (26%) .
- Finansowanie kredytem jest tak atrakcyjne i dostępne jak nigdy dotąd. Koszty finansowania raczej pozostaną na obecnym poziomie. Perspektywy długoterminowe dla przedsiębiorstw są pozytywne.
- Dyrektorzy finansowi wskazują, że nowy rząd po wyborach powinien w pierwszej kolejności przystąpić do usprawnienia regulacji oraz działania administracji w obszarach kompetencji Ministerstwa Finansów (podatki VAT, CIT, Ordynacja), Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Pracy (ubezpieczenia społeczne, kodeks pracy) i Ministerstwa Sprawiedliwości (postępowania sądowe).

Kontakt

Krzysztof Pniewski
Partner w Dziale Konsultingu
Lider Programu CFO w Polsce
Tel. (22) 511 06 09
E-mail: kpnieuwski@deloittece.com

Irena Pichola
Partner w Dziale Konsultingu
Lider zespołu Sustainability Consulting CE
Tel. 502 184 587
E-mail: ipichola@deloittece.com

Jan Okrasiński
Starszy Konsultant w Dziale Konsultingu
Tel. (22) 348 39 68
E-mail: jokrasinski@deloittece.com

"Deloitte" is the brand under which tens of thousands of dedicated professionals in independent firms throughout the world collaborate to provide audit, consulting, financial advisory, risk management, and tax services to selected clients. These firms are members of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (DTTL), a UK private company limited by guarantee. Each member firm provides services in a particular geographic area and is subject to the laws and professional regulations of the particular country or countries in which it operates. DTTL does not itself provide services to clients. DTTL and DTTL member firm are separate and distinct legal entities, which cannot obligate the other entities. DTTL and each DTTL member firm are only liable for their own acts or omissions, and not those of each other. Each of the member firms operates under the names "Deloitte," "Deloitte & Touche," "Deloitte Touche Tohmatsu," or other related names. Each DTTL member firm is structured differently in accordance with national laws, regulations, customary practice, and other factors, and may secure the provision of professional services in their territories through subsidiaries, affiliates, and/or other entities.

Deloitte Central Europe is a regional organization of entities organized under the umbrella of Deloitte Central Europe Holdings Limited, the member firm in Central Europe of Deloitte Touche Tohmatsu Limited. Services are provided by the subsidiaries and affiliates of Deloitte Central Europe Holdings Limited, which are separate and independent legal entities. The subsidiaries and affiliates of Deloitte Central Europe Holdings Limited are among the region's leading professional services firms, providing services through more than 3,400 people in more than 30 offices in 17 countries.

Deloitte provides audit, tax, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries, Deloitte brings world-class capabilities and deep local expertise to help clients succeed wherever they operate. Deloitte's approximately 200,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence.